

Key words: methods of separation, inertial separation, mechanical separation, magnetic separation, chemical separation, forensic examination of narcotic drugs, forensic examination of metals.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2021.66.62>
УДК 343.98

Сергій Володимирович Томир
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики

ORCID 0000-0002-2801-2332
E-mail: serhiitomyn@gmail.com

*Івано-Франківський юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Олександр Антонович Лишак
завідувач Івано-Франківським відділенням

E-mail: oleksandr.lyshak@kndise.gov.ua

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

МОЖЛИВОСТІ СУДОВО-ТРАСОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЗАМКІВ ТА ПЛОМБУВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У ВСТАНОВЛЕННІ ОБСТАВИН КРИМІНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

У статті досліджується роль судово-трасологічної експертизи у встановленні обставин, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень. На основі вивчення досягнень криміналістичної науки та експертології автори аналізують поняття секретності замка, висвітлюють основні недоліки замків, які її знижують, а також пропонують способи їх усунення.

Ключові слова: судово-трасологічна експертиза, експертиза замкальних та запобіжних (контрольних) пристроїв (засобів), замок, плomba, обставина криміногенного характеру, експертна профілактика, експертна ініціатива.

Постановка проблеми. Науковці, що досліджують питання експертної профілактики, виділяють її загальні та спеціальні завдання. До загальних завдань відносять розробку наукових положень, що відображають можливість експертної профілактики у попередженні злочинів. Спеціальними завданнями такої профілактики вважають: а) вивчення об'єктивних

можливостей встановлення обставин, що сприяли вчиненню злочину, і які можуть бути встановлені під час експертного дослідження, як у межах експертизи певного виду, так і під час комплексних експертиз; б) розробку методів, методик і засобів, що забезпечують отримання достовірного знання про досліджуваний факт і, зокрема, тих, які сприяють встановленню криміногенних факторів; в) удосконалення процесів та відносин між суб'єктами експертної профілактичної діяльності [1, с. 144-145].

Важливу роль у виконанні завдань профілактичного характеру відіграє судово-трасологічна експертиза, результати якої надають значну допомогу у встановленні обставин, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень, а також у розробці профілактичних заходів з їх усунення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання участі експертів-трасологів у попередженні кримінальних правопорушень досліджували у наукових публікаціях В. К. Бергер, Є. І. Зуєв, М. П. Майліс, М. П. Молибога, С. І. Поташник, Г. В. Прохоров-Лукін та ін. Зазначені автори аналізували поняття та форми використання спеціальних знань у профілактиці кримінальних правопорушень, а також способи фіксації їх результатів.

Разом з тим, поза увагою науковців залишились проблеми експертного дослідження недоліків замків та пломбувальних засобів як обставини, що сприяє вчиненню протиправних діянь.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження можливостей судово-трасологічної експертизи у встановленні недоліків замків та пломбувальних засобів як обставин криміногенного характеру.

Викладення основного матеріалу. Замки, пломби та інші запираючі пристрої є однією із найбільш характерних груп об'єктів трасологічної експертизи [2, с. 23]. Серед основних завдань діагностичного характеру, що вирішуються судово-трасологічною експертизою під час дослідження цих об'єктів, є вирішення питань щодо несправності механізму замка та її причини, а також придатність замка для використання за призначенням [3, с. 82].

Враховуючи зазначене, у процесі проведення експертизи замків важливе профілактичне значення має визначення понять «справність замка» та «придатність його для використання за призначенням».

Поняття «справність» характеризує такий стан замка, при якому забезпечується його відмикання і замикання штатним ключем у повній відповідності з конструкцією. Необхідними умовами цього є: цілісність корпусу і відсутність у ньому отворів і зазорів, що дозволяють впливати на засув, оминаючи свердловину для ключа; наявність у замку всіх деталей замикаючого механізму; відсутність їх поломок, деформацій, правильне їх поєднання; надійна фіксація засува замка у замкненому його положенні.

Разом з тим, на практиці часто виникає ситуація, коли навіть справний замок неможливо використати за призначенням. Це має місце зокрема у випадку наявності певних конструктивних недоліків замка, що не забезпечують його надійності, секретності, тобто достатніх охоронних властивостей.

Секретність замка – це кількість можливих повторюваних комбінацій, кожна з яких відповідає тільки певному ключу або коду. У сувальдових

замках секретність забезпечується кількістю сувальд, у циліндрових замках – кількістю кодових штифтів, пластин, кульок, дисків.

Секретність – величина розрахункова. Для її контролю і виконання певних умов складається таблиця секретів, що входить до комплексу конструктивної документації на замки.

Одна із основних характеристик сувальдових механізмів секретності – кількість сувальд. Їх може бути від 4 до 10. Відповідно, чим більше сувальд, тим вища секретність, і тим складніше підібрати до нього ключ.

Разом з тим, необхідно відзначити, що замок, який має 4 сувальди, не гірший, ніж замок з 10-ма або 12-ма сувальдами, просто в нього інше призначення. Якщо людина збирається закрити підсобне приміщення, маленький 4-х сувальдовий замок для цього цілком придатний. У цьому випадку необов'язково ставити 10 сувальдовий замок із захистом хвостовика.

Секретність циліндрового механізму визначається кількістю кодових штифтів та кількістю можливих розмірів кодових штифтів.

Число кодових комбінацій циліндрового механізму становить A^b , де:

A – число різних розмірів на одному кодовому штифті;

B – число кодових штифтів у механізмі.

Циліндрові механізми класифікують за такими ознаками:

– за застосуванням у замках: врізних; накладних;

– за видом елементів секретності: штифтові; пластинчасті; дискові; магнітні; кодові; ексцентрикові.

Вивчення експертами замків різних конструкцій, дозволило встановити наступні основні недоліки замків, що знижують секретність їх механізмів:

– конструктивна примітивність замикаючого механізму;

– виробництво великої кількості замків з однаковими секретами, тобто – фактично без секретів;

– необґрунтовані розмірні характеристики деяких взаємодіючих деталей;

– відсутність належних пристосувань для кріплення навісних замків [4, с. 248].

Визначаючи складність чи простоту конструкції замка, ступінь надійності його замикаючого механізму, необхідно враховувати конкретне призначення відповідного замка: для вхідних чи міжкімнатних дверей, меблів, сейфа, тощо. Очевидним є те, що для замикання поштової скриньки використовується один з найпростіших замків.

Очевидним також є і те, що замикання простими замками магазинів, складів та інших об'єктів, у яких зберігаються матеріальні цінності, недопустиме. Непридатним для цієї мети є також використання контрольних замків, у яких замикаючий механізм – найпростіший.

Зустрічаються замки складної конструкції, але виготовлені так, що їх легко відкрити сторонніми предметами. Це пояснюється тим, що у сувальдових замках навіть із трьома-чотирма сувальдами такі деталі часто є однаковими за формою та розміром, а у замках із циліндровими механізмами – однаковими за розміром виготовляються штифти або пластинки.

Судовою трасологічною експертизою може бути виявлена невідповідність сфери застосування замків вимогам ДСТУ Б В.2.6-1-95 «Замки і заскоч-

ки для дерев'яних дверей». Відповідно до розділу 1 зазначеного ДСТУ, сферою його застосування є житлові і громадські будинки. Вимоги цього стандарту, крім Додатка Б, є обов'язковими для підприємств, установ і організацій, які діють на території України, а також для громадян – суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності і виду діяльності [5]. В процесі провадження судово-трасологічних експертиз встановлюються факти недотримання зазначених рекомендацій компаніями-забудовниками. Зокрема, для зовнішніх дверей громадських будівель використовуються замки, рекомендовані для внутрішніх дверей квартир. Не враховуються рекомендації ДСТУ, також і самими власниками квартир, які самостійно встановлюють замки у вхідних дверях. Це значною мірою полегшує вчинення крадіжок із громадських будівель і будинків та квартир окремих осіб.

Судово-трасологічна експертиза дозволяє встановити невдалу конструкцію замків, яка полегшує їх злам. Так, експертним шляхом було встановлено, що ригелі і циліндри замків, виготовлені із твердих металокерамічних сплавів методом порошкової металургії, мають високою крихкістю, що полегшує їх пошкодження (злам) шляхом нанесення ударів по головці ригеля закритого замка або по циліндру.

Аналіз експертної практики свідчить про те, що підприємствами-виробниками, для яких виробництво замків не є профільюючим, допускаються відхилення від вимог ДСТУ, що призводить до значного зниження охоронних властивостей таких виробів. Так, часто не дотримується вимога п. 3.3.2.3. ДСТУ Б В.2.6-1-95 про те, що «сумарні розміри штифтів циліндра і корпусу, пружини у повністю стисненому стані і заглушки повинні бути більшими від глибини отвору в корпусі не менше ніж на 2 мм і не менше ніж у двох отворах в корпусі циліндрового механізму» [5].

Також експертним шляхом було встановлено, що недотримання цієї вимоги призводить до ситуації, коли заповнення каналів для штифтів в циліндровому механізмі в'язкими речовинами, а також введення до отвіру для ключа агресивних рідин, сприяє тому, що робочі та опорні штифти повністю утоплюються в каналах патрона (корпусу) і циліндр безперешкодно прокручується за допомогою сторонніх предметів.

Ще однією обставиною, що полегшує відмикання замка сторонніми предметами є недотримання вимоги п. 3.3.3.2. зазначеного ДСТУ, у такому випадку на вхідних дверях будинків і квартир встановлюються замки, у яких штифт осердя і корпусу штифтового запірної механізму, пружини і заглушки не захищені від висвердлювання додатковими сталевими загартованими елементами.

На ключах штифтових і пластинчастих запірних механізмів крок перепаду глибини нарізки секретів буває менше 0,5 мм, що суперечить вимозі п. 3.4.8. зазначеного вище ДСТУ, у якому передбачено, що крок перепаду глибини нарізки секретів на ключах штифтових і пластинчастих запірних механізмів повинен бути не менше 0,5 мм, на ключах для сувальдових запірних механізмів – не менше 1 мм. У сувальдових механізмах зазор між виступами вікон сувальд і стояком ригеля складає від 2 до 5 мм, хоча згідно вимог п. 3.3.2.7. він не повинен перевищувати 0,8 мм. Наявність

зазору, що перевищує вдвічі товщину стояка ригеля, полегшує відкривання такого замку підібраними ключами.

Суттєвим недоліком виробничого характеру при виготовленні замків є спрощення конструкції замків, обумовлені «вдосконаленням» технології. Якщо до початку 60-70 рр. штифтові циліндрові механізми виготовлялися з циліндричними патронами, у яких циліндр розміщувався ексцентрично і канали для штифтів розташовувалися зверху і проходили через всю товщину патрона, то з переходом на виготовлення циліндрових механізмів методом металокераміки, корпуси механізмів розпочали виготовляти фігурної («краплевидної») форми. У таких циліндрових механізмах опорні штифти і пружини розташовуються внизу, і це дозволяє пошкоджувати пружини і опускати штифти в канали патрона шляхом заливання до циліндрового механізму агресивних рідин (кислот).

У штифтових циліндрових механізмах іноді встановлюються неповні комплекти штифтів (замість п'яти пар штифтів з пружинами встановлюються чотири або навіть три пари), або усі робочі штифти циліндра мають однакову висоту, що полегшує відкривання таких механізмів відмичками та іншими сторонніми предметами.

У сувальдових замках замість сувальд (однієї або двох) встановлюються прокладки без пружин, що також знижує секретність замка.

У навісних контрольних замках вікна для довгого кінця дужки у додатковій кришці і корпусі іноді мають діаметр, що перевищує на 1-2 мм діаметр дужки, що дозволяє відкрити такий замок шляхом відведення замикаючого кінця ригеля з фіксуючого вирізу на дужці за допомогою тонкої сталевий пластинки або стержня.

В процесі експлуатації замка виникають несправності, які значно знижують його охоронні властивості. У сувальдових замках – це поломка або ослаблення пружин сувальд, а в штифтових і пластинчастих циліндрових механізмах – округлення країв каналів для штифтів у циліндрі і патроні, а також країв поздовжніх каналів патрона для фіксації пластин.

При непрофесійному ремонті замків їх охоронні властивості теж знижуються, так у сувальдових замках видаляються обламани або ослаблені пружини сувальд, останні замінюються прокладками; з циліндрових механізмів видаляються штифти, пластинки і їх пружини [6, с. 26-28].

Деякі обставини, що знижують охоронні властивості замків, були з'ясовані за результатами узагальнення способів їх відмикання сторонніми предметами. Унаслідок проведення експертизи замків було з'ясовано, що один зі способів протиправного відмикання окремих різновидів циліндрових механізмів замків полягає у повертанні повідка ригеля відмичкою в обхід кодових штифтів. Застосування такого способу виявилось можливим, у зв'язку із відсутністю у замках із циліндровим штифтовим механізмом перешкоди для доступу та механічної взаємодії робочої частини відмички з повідком ригеля.

У всіх випадках, коли експерт встановить, що конструкція замка є невдалою, або деталі, що утворюють секрет замикаючого механізму, секрету не забезпечують, він повинен цю обставину відобразити у своєму виснов-

ку. Разом з тим, необхідно зауважити, що більшість слідчих та суддів достатньо мірою не знайомі з особливостями конструкції замків, тому експерт повинен роз'яснити, у чому полягає секрет конкретної конструкції, а також що саме у цьому замку, якщо б він був виготовлений якісно, ускладнювало б відмикання стороннім предметом, і які конкретно причини полегшують відмикання його сторонніми предметами [4, с. 248].

Експертами-трасологами також можуть бути встановлені й інші обставини криміногенного характеру, зокрема такі як недоліки упаковки матеріальних цінностей, що полегшують вчинення їх розкрадань, недосконалість використовуваних для опломбування контейнерів пломб, неправильне навішування останніх і т. ін.

Так, експертним шляхом можуть бути виявлені порушення правил навішування пломб, що сприяють викраденню матеріальних цінностей із вагонів та контейнерів. До них відноситься використання нестандартного дроту (линви) для навішування пломб. Пломби, у порушення правил опломбування, нерідко навішуються на дріт товщиною більше або менше ніж 0,7 мм, причому використовується мідний, алюмінієвий дріт, іноді однопильний, замість двопильного. Часто застосовується линва, яка також не відповідає встановленим правилам опломбування (не лляна, не скручена у декілька витків). Усередині пломби іноді линва не має вузла, а дріт не скручений у витки. У поліетиленових пломбах вузол або витки нерідко розташовуються не за армувальною скобою, а перед нею. Відсутність вузла, неправильне положення його усередині пломби і використання при навішуванні пломб нестандартного дроту або линви, полегшують злочинне пошкодження пломб.

З метою маскування розкрадань опломбованих вантажів інколи зняті пломби замінюються раніше використаними. Маскування полегшується тим, що поліетиленові пломби однакового кольору. Заміна суттєво ускладниться, якщо буде реалізована пропозиція про використання пломб різних кольорів (синіх, зелених, сірих, двоколірних, тощо) і навішування кожної залізницею, постачальником-вантажовідправником пломб «свого» кольору.

Експертами-трасологами також можуть бути запропоновані більш досконалі способи та засоби пломбування. Діючі на залізниці правила передбачають одноразове протягування дроту через пломбу. Однак, це не завжди забезпечує надійне його кріплення. Підвищить міцність кріплення – подвійне протягуванням дроту. Для цього вільні кінці дроту, протягнуті через поліетиленову пломбу, доцільно обвести зовнішніми боковими поверхнями і через вікна вхідних каналів знову пропустити через пломбу, скрутивши між собою у 4-5 витків. При цьому витки втягнути у камеру до упору і обтиснути пломбу плашками пломбувальних лещат. У іншому випадку, кінці дроту (линви), що виходять із камери пломби, розвертають і пропускають знову через камеру так, щоб вони вийшли із зовнішніх вікон вхідних каналів, потім витки (вузол) втягують у камеру до упору і пломбу обтискають плашками пломбувальних лещат.

Також експерти рекомендують будь-які пломби навішувати за допомогою двопильного дроту. Будучи скрученим із двох жил, він міцніше крі-

питься у пломбі, і його важко витягнути не пошкодивши при цьому саму пломбу [7, с. 51].

Для забезпечення однаковості технічних параметрів пломб, зокрема, рівномірності їх товщини, однаковості затиску дроту або линви, чіткої повторюваності розташування на них відбитків матриць плашок щодо вільних кінців і петлі пломбувального дроту, потрібне вдосконалення конструкції плашок пломбувальних лещат. Матриці плашок повинні бути у циліндричних заглибленнях для того, щоб матеріал заготовки пломби, що обтискається, не «розтікався» довільно, а заповнюючи заглиблення, набував форми правильного циліндра. Це ж забезпечить однаковість затискання дроту, що проходить через пломбу. На робочих поверхнях плашок доцільні неглибокі виточки для розміщення у них, завжди в одному і тому ж положенні, вільних кінців і відповідних ділянок петлі пломбувального дроту при навішуванні свинцевих і поліетиленових пломб. Наявність виточок призведе до стандартної стабільності положення відбитків матриць на контактних поверхнях навішених пломб по відношенню до вільних кінців і петлі пломбувального дроту.

Вище викладені профілактичні пропозиції мають стати наочним прикладом для експертів-трасологів, що здійснюють дослідження пломб. Виконуючи експертизи пломб, вони повинні аналізувати надані у їх розпорядження матеріали, з позиції криміналістичної (експертної) профілактики. Це, безсумнівно дозволить сформулювати й інші конкретні пропозиції щодо забезпечення стабільності умов і порядку опломбування, полегшення виявлення порушень цілісності навішених пломб, й успішного провадження відповідних експертних досліджень [7, с. 52].

Висновки. Таким чином, саме у процесі дослідження замків, пломб та інших запираючих пристроїв, найчастіше з поміж інших різновидів судово-трасологічної експертизи, вирішуються завдання експертного профілактичного характеру.

Для з'ясування обставин, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень у процесі проведення експертизи замків, важливе значення має вирішення питання справності замка та придатності його для використання за призначенням.

Неможливість використати за призначенням навіть справного замка, часто пов'язана з наявністю певних конструктивних недоліків замка, що не забезпечують його надійності, секретності, тобто достатніх охоронних властивостей. Під час проведення судово-трасологічної експертизи можуть бути виявлені такі недоліки як конструктивна примітивність замикаючого механізму, виробництво великої кількості замків з однаковими секретами (тобто фактично без секретів), необґрунтовані розмірні характеристики деяких взаємодіючих деталей, відсутність належних пристосувань для кріплення навісних замків.

У всіх випадках, коли експерт встановить, що конструкція замка є невдалою, або деталі, що утворюють секрет замикаючого механізму, секрету не забезпечують, у порядку експертної ініціативи, у своєму висновку він повинен: по-перше, відобразити цю обставину; по-друге, роз'яснити, у чому саме полягає секрет конкретної конструкції, а також що саме у цьому замку, якщо б він був виготовлений якісно, ускладнювало б відмикання

стороннім предметом, і які конкретно причини полегшують відмикання його сторонніми предметами; по-третє, запропонувати способи усунення виявлених недоліків.

До інших обставин криміногенного характеру, що можуть бути виявлені експертами-трасологами, відносяться також недоліки упаковки матеріальних цінностей, які полегшують вчинення розкрадань, недосконалість використуваних для опломбування контейнерів пломб, неправильне навішування пломби і т. ін.

Перелік посилань

1. Алиев И. А. Проблемы экспертной профилактики. Баку, 1991. 312 с.
2. Сухарев А. Г., Калякин А. В., Егоров А. Г., Головченко А. И. Трасология и трасологическая экспертиза: учебник. Саратов, 2010. 420 с.
3. Майлис Н. П. Руководство по трасологической экспертизе. Москва, 2007. 344 с.
4. Поташник С. И. Криминалистическая экспертиза замков. Москва, 1969. 252 с.
5. ДСТУ БВ.2.6-1-95. Замки і заскочки для дерев'яних дверей. URL: <http://www.accbud.ua/spravochnik/standarty-i-normativy/dstu/okna--dveri/dstu-b-v-2-6-1-95>
6. Бергер В. К., Прохоров-Лукин Г. В., Молибога Н. П. Трасологическое исследование механических замков: метод. пособ. Киев: РИО МВД Украины, 1998. 96 с.
7. Зуев Е. И. Экспертное исследование железнодорожных пломб. Москва, 1980. 56 с.

References

1. Aliev, A. I. (1991). Problems of expert prevention. Baku. 312 p. (in Russian).
2. Suharev, A. H., Kaliakin, A. V., Yehorov, A. H., Holovchenko, A. I. (2010). Trasology and traceological examination: textbook. Saratov. 420 p. (in Russian).
3. Mailis, N. P. (2007). Guidelines to traceological examination. Moscow. 344 p. (in Russian).
4. Potashnik, S. I. (1969). Criminalistics examination of locks. Moscow. 252 p. (in Russian).
5. DSTU BV.2.6-1-95. Locks and latches for wooden doors. Retrieved from: <http://www.accbud.ua/spravochnik/standarty-i-normativy/dstu/okna--dveri/dstu-b-v-2-6-1-95>. (in Ukrainian).
6. Berger, V. K., Prokhorov-Lukin, G. V., Moliboga, N. P. (1998). Trasological examination of mechanical locks: methodological manual. Kiev. 96 p. (in Russian).
7. Zuev, E. I. (1980). Expert examination of railway seals. Moscow. 56 p. (in Russian).

ВОЗМОЖНОСТИ СУДЕБНО-ТРАСОЛОГИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ ЗАМКОВ И ПЛОМБИРОВОЧНЫХ СРЕДСТВ В УСТАНОВЛЕНИИ ОБСТОЯТЕЛЬСТВ КРИМИНОГЕННОГО ХАРАКТЕРА

С. В. Томин
А. А. Лышак

В статье исследуется роль судебно-трасологической экспертизы в установлении обстоятельств, способствующих совершению уголовных правонарушений. На основе изучения достижений криминалистической науки и судебной эксперто-

логии, авторами обосновывает тезис о том, что среди других задач диагностического характера, которые решаются судебно-трасологической экспертизой замков, важное значение имеет разрешение вопроса о неисправности механизма замка и ее причин, а также пригодность замка для использования по назначению. Изучения экспертами замков различных конструкций позволяет определить следующие основные недостатки, которые делают невозможным использование их по назначению: конструктивная примитивность запирающего механизма; производство большого количества замков с одинаковыми секретами, то есть фактически без секретов; необоснованные размерные характеристики некоторых взаимодействующих деталей; отсутствие надлежащих приспособлений для крепления навесных замков.

К значительному снижению охранных свойств изделий приводят отклонения от требований государственных стандартов и технических условий предприятия-производителями, для которых производство замков не является профилирующим.

По результатам исследования делаются выводы о том, что во всех случаях, когда эксперт установит, что конструкция замка является неудачной, или детали, образующие секрет запирающего механизма секрета не обеспечивают, в порядке экспертной инициативы в своем заключении должен: во-первых, отобразить это обстоятельство; во-вторых, разъяснить, в чем заключается секрет конкретной конструкции, а также что именно в этом замке, если бы он был изготовлен качественно, затрудняло бы отпирание инородным телом, и какие конкретно причины облегчают открывание его посторонними предметами; в-третьих, предложить способы устранения выявленных недостатков.

К иным обстоятельствам криминогенного характера, которые могут быть обнаружены экспертами-трасологами, авторы относят также непригодность помещений для хранения денег, недостатки упаковки материальных ценностей, которые облегчают совершение хищений, несовершенство используемых для опломбирования контейнеров пломб, неправильное навешивание пломбы и т. п.

Ключевые слова: судебно-трасологическая экспертиза, экспертиза запирающих и предохранительных (контрольных) устройств (средств), замок, пломба, обстоятельство криминогенного характера, экспертная профилактика, экспертная инициатива.

THE POSSIBILITY OF TRACEOLOGICAL EXAMINATION LOCKS AND SEALS OF THE ESTABLISHMENT THE CIRCUMSTANCES OF CRIMINOGENIC NATURE

**S. Tomyń
O. Lyshak**

The article examines the role of forensic traceological examination in establishing the circumstances conducive to the commission of criminal offenses. The authors substantiate the thesis that, among other diagnostic tasks that are solved by the forensic and traceological examination of locks, it is important to resolve the issue of a malfunction of the lock mechanism and its causes, as well as the suitability of the lock for use by appointment. The study of locks of various

designs by experts allows to determine the following main disadvantages that make it impossible to use it for its intended purpose: constructive primitiveness of the locking mechanism; production of a large number of locks with the same secrets, that is, virtually no secrets; unreasonable dimensional characteristics of some interacting parts; lack of proper padlocks.

Deviations from the requirements of state standards and technical conditions by manufacturing enterprises for which the production of locks is not profiling lead to a significant decrease in the security properties of products.

Based on the results of the study, it is concluded that in all cases when the expert establishes that the design of the lock is unsuccessful. Alternatively, the details that form the secret of the locking mechanism do not provide a secret, in the order of the expert initiative, in his/her conclusion must: first, reflect this circumstance. Secondly, to explain what the secret of a particular design is, as well as what exactly in this lock, if it were made with high quality, would make it difficult to unlock with a foreign body, and what specific reasons make it easier to open it with foreign objects. Third, to propose ways to eliminate the identified shortcomings.

To other circumstances of a criminogenic nature that can be detected by trace evidence experts, the authors also include the inadequacy of premises for storing money, shortcomings in the packaging of material values that facilitate theft, imperfection of the seals used for sealing containers, improper hanging of a seal, etc.

Key words: forensic traceological examination, examination of locking and safety (control) devices (means), lock, seal, circumstance of a criminal nature, expert prevention, expert initiative.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2021.66.63>

УДК 343.98

Катерина Василівна Педько
доктор філософії у галузі психології,
старший судовий експерт
відділу фоноскопичних, комп'ютерно-технічних досліджень
та телекомунікаційних систем
лабораторії криміналістичних видів досліджень

ORCID 0000-0002-9416-8802

E-mail: k.pedko@kndise.gov.ua

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ЕКСПЕРТИЗИ З ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ ЗА ОЗНАКАМИ ЗОВНІШНОСТІ (ПОРТРЕТНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ)

Висвітлено поняття експертизи з ідентифікації особи за ознаками зовнішності. Проаналізовано трансформацію об'єктів дослідження в портрет-